

Nr 167.

Av herr **Sveningsson m. fl.**, om åtgärder för tryggande av landets behov av frukt och fruktprodukter medelst ökad och förbättrad inhemsk odling.

Bland annat som en följd av näringsfysiologiska erfarenheter och vitaminforskningens landvinningar har konsumtionen av frukt och bär kontinuerligt stegrats under de sista 25—30 åren.

Ehuru i många avseenden hårt trängd genom bl. a. ogynnsamma tullsatser och högst avsevärda frostsador under vintrarna 1939—42 samt, särskilt i plantskolorna, vintern 1946—47 har också vårt lands fruktodling under de senaste årtiondena utvecklats mycket framgångsrikt, något som icke minst kom till synes under krigsåren, då fruktförsörjningen nästan uteslutande fick baseras på inhemsk odling. Det är också klart fastslaget, att vissa betydande områden av landet äro utomordentligt lämpade för framgångsrik fruktodling, som börjat bli en viktig jordbruksgröda inom åtskilliga delar av landet med utpräglad smådrift; en övergång till dylik trädgårdsodling kan sålunda öka ett mindre jordbruks effektivitet avsevärt. Erfarenheter ge emellertid vid handen, att avsevärda brister vidlåda den svenska fruktodlingen och att dessa brister äro att hänföra till såväl odlingstekniska som icke minst lagringstekniska svårigheter.

I dagens bekymmersamma valuta- och allmänna försörjningsläge synes det angeläget att rikta uppmärksamheten på dessa problem, vilkas lösande skulle kunna medföra avsevärda valutabesparingar och ge landet ökad förmåga till önskvärd självförsörjning på ifrågavarande område.

I syfte att få fram i första hand hårdigare men även i andra avseenden för vårt klimat mera lämpade fruktsorter liksom underlag för fruktträd, bör enligt vårt förmenande därför allt tänkbart stöd lämnas dels Föreningen för växtförädling av fruktträd, dels ock statens trädgårdsförsök. Icke minst borde de för Norrland så betydelsefulla bärslagen observeras i sammanhanget.

Om man beträffande odling av äpple och päron vågar anse att tekniken behärskas i något så när tillfredsställande omfattning, så måste samtidigt framhållas, att samma teknik vad beträffar bärfruktslag, framför allt körsbär men även plommon, är mycket ofullständig. Kännedomen om tidigare högst avsevärda import av körsbär liksom om att odling av detta bärslag i vissa områden av landet bör kunna bedrivas med god framgång, gör det önskvärt att statens trädgårdsförsök beredes möjligheter till odlingstekniska försök i betydligt ökad omfattning.

Åtgärder till förebyggande eller undanröjande av angrepp av olika skadegörare inom frukt- och bärodlingen ingå såsom mycket viktiga led i odlingsmetoderna. Det har hittills brustit avsevärt i kontrollen av de produkter och

preparat, som odlarna i detta avseende använt sig av. Även om en viss förbättring under det senaste året härutinnan kunnat skönjas, bör likväl enligt vårt förmenande bl. a. statens växtskyddsanstalt beredas ökade möjligheter för insatser även på detta område liksom för utexperimenterande av förbättrade metoder för bekämpning av skadegörare. Ej minst ur synpunkten att kunna frambringa lagringsdugliga produkter är detta i högsta grad önskvärt. Endast vid inlagring fullt frisk produkt förmår nämligen utstå lagring under någon längre tid.

En avsevärd del av frukt- och bärskoriden är av olika anledningar såsom skador av olika slag, missbildningar etc. alltid av sådan art, att den, trots att den bl. a. ur näringssynpunkt måste betraktas såsom fullgod, ej bör i befintligt skick tillföras allmänna handeln. Även om sådana produkter under de senaste åren med deras utpräglade fruktunderskott utan svårighet kunnat absorberas av marknaden och även i icke oväsentlig omfattning kommit till användning inom den hastigt uppblomstrande fruktindustrien, så kan ej och bör ej marknadsförande av dylika produkter fortsättningsvis ske för direktkonsumtion. För hela fruktodlingens fortsatta lönsamhet är det av största betydelse, att detta slag av produkter omhändertagas för förädling, samt att detta omhändertagande då sker inom odlarorganisationens ram. För detta ändamål synes tiden mogen för upprättande av musterier av större storleksordning än hittills skett. Mot bakgrunden av landets allvarliga ekonomiska läge, återverkande inte minst på livsmedelsproduktionen, synes det nödvändigt, att statsmakterna vinnlägga sig om att med alla till buds stående medel bidra till upprättandet av länsmusterier, vilka, bedrivna av odlarorganisationerna, av allt att döma skulle bliva en verklig tillgång ur allmän folkförsörjningssynpunkt samt inom en viktig gren av vår hushållning öka vår förmåga till självförsörjning.

Om vi över huvud taget betrakta såsom värdefullt att ha tillgång till svensk frukt under största möjliga del av året, måste lagringsproblemen ägnas den allra största uppmärksamhet. Redan tidigare har nämnts behovet av framställandet av bättre, i detta fall mera hållbara fruktsorter. Ett klagande av det problemkomplex, som sammanhänger med och är avgörande vid lagringen, d. v. s. frågor om temperatur, fuktighet, plockningstid, parasitangrepp m. m., skulle sannolikt mycket påtagligt och snabbt påverka lagringsmöjligheterna i önskad gynnsam riktning.

Förhållandet synes vara, att först sedan ovannämnda problemkomplex tillfredsställande utretts nya, mera »hållbara» sorter rätt kunna bedömas. Lagringsundersökningar ha under ett par år bedrivits av bl. a. Sveriges pomologiska förening i Stockholm i samarbete med Institutet för växtforskning och hyllagring i Nynäshamn. Ingen tvekan kan anses råda om betydelsen av sådana undersökningar. Kunde dessa lagringsundersökningar läggas upp på än bredare bas och ytterligare undersökningar möjliggöras, vore mycket vunnet. Föreliggande intresse från statens sida för underlättande av upprättandet av hyllagerhus synes icke vara av den art, att det i någon högre grad stimulerar

tillkomsten av sådana. Härvidlag borde enligt vår uppfattning en snar ändring komma till stånd, då just hyllagringsmöjligheterna i mångt och mycket äro avgörande för landets möjligheter till självförsörjning med frukt och fruktprodukter.

Tidigare förfaringssätt med ohämmad import av frukt, bär och fruktprodukter bidrog ingalunda till att skapa intresse vare sig för odling av senmognande fruktsorter eller för lagring av inhemska produkter av detta slag. Sedan importmöjligheterna under krigsåren i stor utsträckning beskurits och den därpå följande valutabristen ytterligare hämmat fruktimporten, synes emellertid intresset för svensk frukt, vilken för övrigt är vitaminrikare än den importerade, ha ökat betydligt bland såväl odlare som konsumenter. Med hänsyn härtill samt med tanke på den ur folkhälsosynpunkt odiskutabla betydelsen av en riklig fruktillgång under största möjliga del av året synes det i nuvarande bekymmersamma importsituation desto angelägnare att statsmakterna uppmärksamma ovannämnda förhållanden på den inhemska fruktodlingens område.

Med stöd av det ovan anförda hemställes därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att Kungl. Maj:t, i enlighet med vad i motionen anförts, vidtager sådana åtgärder att landets behov av frukt och fruktprodukter medelst ökad och förbättrad inhemsk odling måtte kunna tryggas.

Stockholm den 23 januari 1948.

Ragnar Sveningsson.

Alarik Hagård.

Greta Möller.

E. Thorell.

T. G. v. Seth.
